

فهرست شکسته‌نویسان
بر اساس سبک خط شکسته
تألیف: غلامرضا مشعشعی

فهرست شکسته‌نویسان

تألیف: غلامرضا مشعشعی

فهرست شکسته‌نویسان

با درگذشت شادروان دکتر مهدی بیانی، تحقیقات ارزنده ایشان در مورد فهرست‌نویسی خوشنویسان ناتمام ماند و بخش فهرست شکسته‌نویسان مندرج در جلد چهارم کتاب ایشان به نام «احوال و آثار خوشنویسان» به صورت ناقص، یعنی به ترتیب حروف تهجی فقط تا حرف دال به چاپ رسید و با توجه به اینکه تاکنون در مورد شکسته‌نویسان فهرست جامع دیگری تهیه و تدوین نگردیده است و از طرفی نیز ضمن بررسی‌های خود در سه دهه اخیر موفق به گردآوری فهرستی از کلیه شکسته‌نویسان به نام و گمنامی گردیدم که آثار آن‌ها را شخصاً در مجموعه‌های عمومی و خصوصی دیده بودم، از این رو لازم دانستم که فهرست مذکور را در این بخش از کتاب درج نمایم و بدیهی است که به منظور استفاده بیشتر پژوهشگران، به همان روالی که زنده‌یاد دکتر بیانی به ثبت‌نام و نسبت و لقب و تخلص کاتبان پرداخته بود، عمل نمودم و در تعیین کیفیت آثاری که به صورت کتاب، مرقع و قطعات پراکنده دیده‌ام نیز همان ترتیب مراتب و درجات^{۹۹} هنری تعیین شده (متوسط، خوش، عالی، ممتاز) را برای کاتبان آن‌ها قائل شدم و رقم و تاریخ تحریر خوشنویسان را به همان صورت که در آثارشان مشهود بود، با ذکر محل روایت کردم.

در خاتمه باید اذعان داشت که بعد از پیدایش خط شکسته، اکثر نستعلیق‌نویسان به آن گرایش و در نوشتن آن نیز تبحر داشته‌اند و چه بسا آثار ارزنده بی‌شماری از استادان نام‌آور که بی‌رقم مانده و یا آثار بی‌نظیری که به دلیل مطرح نشدن از طرف صاحبان آن‌ها، محبوس و مهجور مانده و موجبات گمنامی کاتبان آن‌ها را که بعضی در شمار استادان تراز اول بوده‌اند فراهم ساخته است، برخی از این آثار نیز به مرور ایام و به دلایل مختلف به کلی از میان رفته است، خلاصه می‌توان نتیجه گرفت که شمار شکسته‌نویسان به این فهرست محدود نمی‌شود و باید آن‌را به مثابه مثنی از خروار دانست.

یادشان گرامی و به امید روزی که به همت پژوهشگران تکمله‌ای بر آن بیافزائیم.

(آ)

آب زرشکی شیرازی:

کتابی به قطع جیبی، به خط متوسط - خوش تاریخ ۱۲۱۷ ق با امضای (علی یداضع‌العباد اقدام درویشان) نزد آقای علی ذوالقدر

آقا شیرازی میرزا:

کتاب و قطعه‌ای به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۳۱۶ ق که برای مظفرالدین‌شاه قاجار نوشته در کتابخانه سلطنتی سابق.

آقای اینالو میرزا:

کتابی به خط، عالی با تاریخ ۱۲۹۷ ق در کتابخانه سلطنتی سابق.

***

(الف)

ابراهیم‌ابن محمّد:

قطعه‌ای به خط عالی به شیوه درویش عبدالمجید، نزد اشخاص و آقای سعادت بروجردی.

۹۹- درجات تعیین شده مذکور توسط دکتر بیانی با درجاتی که از طرف انجمن خوشنویسان ایران به هنرجویان پس از اتمام دوره‌ها اعطاء می‌گردد کاملاً متفاوت است و منظور از درجه ممتاز کمال مطلوب است که برای خطوط استادان تراز اول قائل شده است.

ابراهیم صفائی:

قطعه به خط شکسته عالی دوره قاجار پیشکش به مرآت الممالک

ابراهیم کلهر:

قطعه‌ای به خط عالی منسوب به دوره قاجار نزد آقای محصص مستشاری در قزوین.

ابراهیم محرر:

چهار سطر تحریری به شیوه امیرنظام گروسی عالی - دوره قاجار، مجموعه دکتر خسرو مرآت

ابراهیم مسعودی قمی:

قطعه‌ای به خط شکسته عالی - ممتاز با تاریخ ۱۳۵۷ محرم الحرام شیوه امیرنظام گروسی، نزد اشخاص

ابراهیم میرزا (مشهور به میرزا آقا):

کتابی به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۷۸ ق با امضای غرقه بحرگنه ابراهیم که کاملاً به شیوه شکسته سیدعلی شیرازی نوشته شده نزد هنرجویان انجمن خوشنویسان ایران و کتابخانه سلطنتی سابق

ابوالفضل ساوجی:

قطعه‌ای به خط عالی بدون تاریخ درگذشته در ۱۳۱۲ ق. ، نزد اشخاص و کتابخانه سلطنتی سابق

ابوالقاسم خادم

قطعه به خط شکسته عالی - ممتاز و تعلیق عالی، سنه ۱۳۰۸ ق. مجموعه آقای مرتضی تدین

ابوالقاسم:

قطعه به خط شکسته متوسط - سنه ۱۳۴۴ ق. مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

ابوالقاسم انجوی حسینی سید:

کتب و قطعات به خط ممتاز سنه ۱۲۱۹ ق. عیناً به شیوه درویش در کتابخانه سلطنتی سابق و نزد اشخاص

ابوالقاسم فرهنگ بن وصال شیرازی:

کتاب و قطعه عالی بدون تاریخ دوره قاجار در کتابخانه مجلس شورای اسلامی و مجموعه‌های خصوصی

ابوالقاسم قائم مقام فراهانی:

قطعه و مرقع به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۲۵۱ ق. در کتابخانه مجلس شورای اسلامی

ابوالقاسم مصلح:

قطعه به خط خوش با تاریخ ۱۳۱۹ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

ابوالعالی حسینی منشی:

کتابی به خط عالی بدون تاریخ در کتابخانه سلطنتی سابق - دوره قاجار

ابوتراب همدانی:

قطعه به خط خوش عالی منسوب به دوره قاجار در مجموعه آقای دکتر بختیار

احمدابن عبدالحسین خان ابن حاج محمدحسین خان صدراعظم اصفهانی

بوستان سعدی - به خط شکسته عالی با تاریخ تحریر ۱۲۷۴ ق. مجموعه آقای سعید شمس

احمدابن علیرضائی حسینی تفرشی:

کتاب به خط عالی شیوه (امیرنظام گروسی) با تاریخ ۱۳۱۷ ق. در مجموعه آقای علی مراد فاطمی.

احمد انجوی حسینی:

قطعه به خط خوش بدون تاریخ منسوب به دوره قاجاریه در مجموعه آقای دکتر بختیار

احمد حسنی طباطبائی:

کتابی به خط خوش با تاریخ ۱۲۴۵ ق. نزد آقای دکتر نیری

احمد بیگدلی شاملو:

قطعاتی به خط عالی با تاریخهای ۱۲۳۳-۱۲۴۰-۱۲۸۸ ق در موزه هنرهای تزئینی و مجموعه آقای اکبر ساعتچی

احمد شریف:

قطعه به خط شکسته و تعلیق عالی، دوره قاجاری مجموعه اشخاص

احمد وقار بن وصال شیرازی:

کتاب و قطعه به خط عالی در کتابخانه مجلس شورای اسلامی

اسدالله شیرازی میرزا:

مرقّع به خط عالی همراه نستعلیق با تاریخ ۱۲۶۸ ق در کتابخانه سلطنتی سابق

اسماعیل تفرشی میرزا:

کتابی به خط عالی منسوب به دوره قاجار در موزه ملی فین کاشان

اسماعیل توحیدبن وصال شیرازی:

کتابی به خط خوش - عالی بدون تاریخ در مجموعه‌های خصوصی.

اسماعیل موسوی شیرازی سید:

قطعه‌ای به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۲۷۶ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

ا...ن الله صالح:

قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۴۴ ق. نزد اشخاص.

الله‌وردی قاجار:

قطعه به خط عالی - ممتاز دوره قاجاریه موزه هنرهای تزئینی ایران.

امام قلی بیات:

قطعه به خط عالی دوره قاجاری بدون تاریخ

انجوی میرزاابا:

قطعه به خط ممتاز عیناً به شیوه دوریش با تاریخ ۱۲۷۱ ق در موزه‌های کشور

ایرج میرزا (جلال الممالک):

خط شکسته تحریری عالی در مجموعه دکتر خسرو مرآت - شاعر عصر ناصری

***

(ب)

بیوک (رهی) معیری:

اشعار خودش به خط شکسته تحریری عالی با تاریخ ۱۳۲۶ ش. شاعر معاصر

***

(ت)

تقی حاتمی تفرشی:

قطعاتی به خط عالی تحریر (ساده‌نویسی) نزد اشخاص. وی خوشنویس در گذشته معاصر است

***

(ج)

جعفر گلستانه:

قطعه‌ای به خط خوش با تاریخ ۱۲۹۷ ق در موزه هنرهای تزئینی ایران

جعفر همدانی میرزا (متخلص به ریاض):

بیاض به خط عالی - ممتاز منسوب به دوره قاجار کلیشه شده در کتاب تذکره خوشنویسان معاصر، تألیف علی راهجیری

جواد مدنی کرمانی سیّد (بنان الشریعه):

قطعات و کتاب به خط عالی، وی در ۱۳۳۹ ش. در گذشته نزد کتابفروشی در تهران

جلال الدین اعتضادی (صدرالکتاب):

قطعه و مرقعی به خط عالی در کتابخانه آستان قدس رضوی وی خوشنویس در گذشته معاصر است

***

(ح)

حبیب الله:

قطعه به شیوه شفیعا عالی با تاریخ ۱۱۵۵ ق. مجموعه آقای اکبر ساعتچی

حبیب الله نوری:

کتاب به خط متوسط با تاریخ ۱۲۶۹ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

حبیب الله همدانی:

قطعه به خط خوش - عالی منسوب به دوره قاجار در کتابخانه سلطنتی سابق، فیلم در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

حسن بن محمد حسین قاجار:

قطعه‌ای به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۸۳ ق. مذهب در کتابخانه سلطنتی سابق.

حسن زرّین قلم (تاج الشعرا):

قطعه‌ای به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۳۱۴ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

حسنعلی خان گروسی امیر نظام:

کتاب و قطعاتی به خط عالی - ممتاز به سبک ساده‌نویسی در گذشته به سال ۱۳۱۷ ق. نزد اشخاص و کتابخانه مجلس و مرقعی با اقلام گوناگون در موزه ملی ایران

حسن شیبانی کاشانی:

قطعات به خط عالی تحریر ساده‌نویسی در موزه باغ ملی فین کاشان. وی خوشنویس در گذشته معاصر است.

حسن کرمانی میرزا:

کتاب و قطعاتی به خط عالی - ممتاز وی همعصر شفیعا بوده و با تاریخ ۱۰۸۶ ق. نزد اشخاص و کتابخانه سلطنتی سابق

حسن یزدی میرزا:

قطعات و مرقعات به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۳۰۶ ق. نزد آقایان شبیری و آقای اکبر ساعتچی

حکیم محمدحسین ریاضی (اشراق):

کتاب به خط عالی با تاریخ ۱۳۱۵ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

***

(خ)

خانلربن فرج الله عرب العابدی:

قطعه و جزوه به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۲۸۷ ق. که برای ناصرالدین شاه نوشته در کتابخانه سلطنتی سابق

***

(د)

دبیر قوچانی:

قطعه به خط جلی (عالی) به شیوه امیرنظام گروسی دوره قاجار در مجموعه آقای محمد مهدی نظری.

***

(ر)

رجبعلی شیرازی:

کتابی به خط عالی با تاریخ ۱۲۴۲ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

رضاقلی منصورعلی درویش:

قطعات رنگه نویسی به خط خوش عالی با تاریخ ۱۳۱۷ ق. نزد آقایان سهیلی خوانساری و مستوفی و نظری

ریاضی:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز بدون تاریخ تحریر. منسوب به دوره قاجار در موزه‌های کشور

***

(ز)

زین العابدین بن محمد رحیم:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز وی تا تاریخ ۱۱۶۱ ق. در قید حیات و همعصر شفیعا بوده در کتابخانه سلطنتی سابق

زین العابدین شریفی (ملک الخطّاطین):

کتاب به خط عالی - ممتاز در گذشته به سال ۱۳۲۰ ق. نزد اشخاص. وی پدر جواد شریفی خوشنویس معاصر بوده است.

زین العابدین تبریزی:

کتاب چاپ سنگی به خط عالی با تاریخ ۱۲۷۹ ق. نزد کتابفروشی در تهران

***

(س)

سلطان حمید میرزا، بن نصرت الدوله:

قطعه‌ای به خط خوش با تاریخ ۱۲۷۶ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

سلمان شریف فراهانی میرزا (بیان السلطنه):

کتاب به خط خوش - عالی منسوب به دوره قاجار در کتابخانه سلطنتی سابق

***

(ش)

شاهرخ:

کتابی به خط خوش منسوب به دوره قاجار در کتابخانه سلطنتی سابق

شعاع السلطنه:

قطعه‌ای به خط متوسط - عالی با تاریخ ۱۲۶۵ ق. در موزه‌ها و با تاریخ ۱۲۶۳ ق مجموعه آقای سیدباقر حسینیان

شیخ محمد شریف:

قطعه‌ای به خط خوش با تاریخ ۱۲۹۲ ق. نزد شادروان آقای مصطفی ذاکر شبیری

***

(ص)

صدر یزدی:

قطعه‌ای به خط متوسط بدون تاریخ منسوب به قاجار در آستان قدس رضوی و نزد اشخاص

***

(ط)

طباطبائی نعمت‌الله:

قطعه‌ای به خط عالی با تاریخ ۱۲۹۲ ق. مجموعه آقای ساعتچی

***

(ع)

عباسعلی تفرشی:

قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۹۶ ق. نزد آقای محمد مهدی نظری

عباسقلی ابن محمد زکی نوری (سیف‌الملک):

کتاب به خط متوسط با تاریخ ۱۲۵۷ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

عباس میرزا (ولیعهد قاجار):

قطعه به خط خوش، تحریر ساده‌نویسی با تاریخ ۱۲۴۷ ق. کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالجبار

قطعه به خط شکسته عالی، تحریری در دارالسلطنه اصفهان، سنه ۱۲۲۹ ق، مجموعه آقای مهدی عتیقی مقدم

عبدالجلیل شیرازی حاجی اسماعیل آبادی

قطعه به خط شکسته عالی دوره قاجار، مجموعه آقای ناصر جواهرپور

عبدالجواد عنقا اسپهانی:

کتاب و قطعه رنگه نویسی به خط عالی به تاریخ ۱۲۶۱ ق. در موزه تزئینی و نزد هنرجویان خوشنویسی و مجموعه نگارنده و کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالحسین:

کتاب متعدد به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۷۳ ق. و معمولاً حاشیه قرآن و خواص سور می نوشته در کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالحمید ملک الکلامی، میرزا (امیرالکتاب):

قطعات به خط عالی با تاریخ ۱۳۲۸ ق. همراه با خطوط نستعلیق و ثلث نزد اشخاص

عبدالرحیم (شیخ رحیم):

قطعه به خط ممتاز عیناً به شیوه درویش، بدون تاریخ تحریر، در موزه رضا عباسی وی احتمالاً شاگرد بی واسطه درویش است و از وی تنها همین قطعه دیده شده است.

عبدالرزاق لاریجانی:

قطعه به خط متوسط دوره قاجاری مجموعه اکبر ساعتچی - کتاب بوستان و گلستان، قطع جیبی - متن و حاشیه، به خط متوسط - خوش با قلم خفی با تاریخ ۱۲۶۳ ق. با رقم عبدالرزاق ابن محمدتقی لاریجانی - مجموعه آقای علیمراد فاطمی

عبدالرسول:

قطعه‌ای به خط عالی بدون تاریخ منسوب به دوره قاجار در موزه رضا عباسی و نزد اشخاص

عبدالرشید:

قطعه‌ای به خط عالی با تاریخ ۱۲۹۳ ق. نزد افراد و نیز قطعه‌ای در کتاب مرقعات (یساولی) به چاپ رسیده است.

عبدالرشید بیگدلی (مستوفی):

قطعاتی به خط عالی با تاریخ ۱۲۷۵ ق. نزد اشخاص و کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالصمد:

قطعه به خط ممتاز بدون تاریخ تحریر که عیناً به شیوه محمدرضا اصفهانی معروف به کر نوشته است. و قطعه دیگر در یک مرقع با تاریخ ۱۲۷۱ ق. در مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.

عبدالعلی:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز منسوب به دوره قاجار در کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالعلی ابن محمدحسن:

قطعه‌ای به خط عالی با تاریخ ۱۲۲۵ ق. در کتابخانه سلطنتی، وی نسخ نویس زبردستی بوده است.

عبدالعلی یزدی:

قطعات و ادعیه به خط عالی با تاریخ ۱۳۴۷ ق. در کتابخانه سلطنتی وی نیز از نسخ‌نویسان معروف است.

عبدالغفار میرزا:

قطعه شکسته به خط عالی، خفی در هم‌نویسی دوره قاجار مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.

عبدالغنی:

قطعه به خط متوسط خوش با تاریخ ۱۲۸۹ ق. رنگه‌نویسی نزد آقای ساعتچی

عبدالکریم تبریزی:

قطعه به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۸۰ ق. مجموعه دکتر خسرو مرآت

عبدالکریم افضی القضاة:

قطعه‌ای به خط خوش منسوب به دوره قاجار در کتابخانه سلطنتی سابق.

عبداللطیف بن محمد باقر بروجردی:

کتابی به خط عالی با تاریخ ۱۱۸۵ ق. و قطعه‌ای ۱۱۹۸ ق نزد آقای دکتر نیری و کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالله بن حاجی ابوالقاسم ایروانی

حاشیه قرآن به خط شکسته عالی - ممتاز دوره قاجار، مجموعه آقای مرتضی تدین

عبدالله بن حاجی آقاجانی اصفهانی:

کتابی به خط خوش با تاریخ ۱۲۵۴ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق و در همین کتابخانه قطعه به خط خوش با تاریخ ۱۲۷۱ ق.

عبدالله تبریزی:

قطعه به خط خوش با تاریخ ۱۲۸۰ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالله تفرشی

قطعه به خط شکسته عالی با دو قلم مشقی و خفی، رمضان المبارک سنه ۱۲۸۰ ق، مجموعه آقای علیرضا طهماسبی

عبدالله میرزا:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۹۳ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالله:

قطعه‌ای به خط ممتاز بدون تاریخ دوره زندیه شیوه میرزا حسن کرمانی مجموعه شادروان حاج قاسم دوریان

عبدالله همدانی میرزا:

قطعه‌ای به خط خوش با تاریخ ۱۲۳۶ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالمجید میرزا (عین‌الدوله):

قطعه به خط متوسط، وی نوه فتحعلی‌شاه و صدراعظم مظفرالدین‌شاه قاجار بود و خط تحریر را با امضای عبدالمجید می‌نوشت. در کتابخانه سلطنتی سابق

عبدالمجید طالقانی درویش:

از استاد کلّ درویش قطعه و مرقع و کتاب و بیاض در اکثر موزه و کتابخانه و مجموعه‌های خصوصی داخل و خارج ایران تا تاریخ ذی‌قعدة الحرام ۱۱۸۵ ق. دیده‌ام.

عبدالوهاب تراز یزدی میرزا:

قطعه‌ای به خط خوش با تاریخ ۱۲۵۵ ق. نزد اشخاص و در کتابخانه آستان قدس رضوی

عبدالوهاب نشاط میرزا (معمدالدوله):

قطعاتی به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۲۴۴ ق. در اکثر کتابخانه‌ها و مجموعه‌ها. وی معمولاً با، یا اباعبدالله الحسین، شروع به نگارش می‌کرد.

عبدالوهاب نوری (نظام‌الملک):

قطعه و مرقعی به خط خوش با تاریخ ۱۳۱۲ ق. در گنجینه خطوط کتابخانه مرکزی دانشگاه، تهران

عبدالوهاب یزدانی میرزا (بن وصال شیرازی):

قطعه به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۲۸۲ ق. در کتابخانه مجلس شورای اسلامی و مجموعه‌های خصوصی، وی کوچک‌ترین و ششمین فرزند وصال شیرازی است

عزیزالسلطان منشی‌باشی:

قطعه‌ای به خط خوش منسوب به دوره قاجار در کتابخانه سلطنتی سابق و قطعه‌ای به خط متوسط - خوش با تاریخ ۱۳۳۹ ق. مجموعه آقای مهدی نظری

علی اصغر همدانی:

کتاب و قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۲۰۲ ق. در موزه هنرهای تزئینی ایران و کتابخانه سلطنتی سابق

علی اکبر تفرشی:

قطعه به خط خوش منسوب به دوره قاجار در کتابخانه سلطنتی سابق

علی اکبر شیدا (موسیقی‌دان):

قطعات به خط عالی با تاریخ ۱۳۲۳ ق. ساده‌نویسی نزد زنده‌یاد استاد رضا مافی.

علی اکبر گلستانه سید (احتشام السادات):

کتاب به قطع بیاضی و مرقعات و قطعات به خط ممتاز خفی و جلی تاسنه ۱۳۱۹ ق. در اکثر مجموعه‌های عمومی و خصوصی ایران.

علی اکبر ابن محمد طاهر طالقانی:

قطعه به خط متوسط - عالی با تاریخ ۱۲۲۲ ق. مجموعه اشخاص

علی بنان مدنی سیاوشان:

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۳۴۷ ق. در مجموعه آقای اکبر ساعتچی

علی حسینی شیرازی (طیب) سید (نیاز):

کتاب و مرقعات و قطعات به خط ممتاز با تاریخ‌های ۱۲۵۷ و ۱۲۵۹ ق. در کتابخانه مجلس و سلطنتی سابق و مجموعه‌های خصوصی، وی معمولاً (غرقه بحر گنه سید علی) رقم می‌کرده. تاکنون از وی چهار جلد دیوان کامل غزلیات حافظ دیده‌ام.

علی سینکی میرزا (امین الدوله):

قطعات متعدد به خط عالی تحریر ساده‌نویسی در کتابخانه مجلس شورای اسلامی. وی سال ۱۳۲۲ ق. در گذشته است و با سر قلم می‌نوشته.

علی حسینی سید بن فتح‌الله استرآبادی:

قطعه خط تعلیق به همراه خط شکسته پشت‌نویس رقاع به خط عالی با تاریخ ۱۰۸۶ ق. مجموعه آقای عادل محمدی

علی شریف (متخلص به ظریف):

قطعه‌ای به خط متوسط - خوش منسوب به دوره قاجار در مجموعه آقای محمد مهدی نظری.

علی محمد:

قطعه‌ای به خط عالی ممتاز، قاجاری کاملاً متفاوت با شیوه علی‌محمد شیرازی و لواسانی خفی‌نویسی در مجموعه آقای سهیلی خوانساری و قطعه جلی‌نویسی با تاریخ ۱۲۵۴ ق. در موزه‌ها

علی محمد شیرازی:

کتاب و قطعات متعدد به خط ممتاز با تاریخ‌های ۱۲۴۸ ق. الی ۱۲۶۵ ق. خفی‌نویسی در کتابخانه سلطنتی و مجموعه‌های خصوصی و نزد نگارنده.

علی محمد صفالواسانی:

قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۶۴ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

علی محمد متخلص به حکیم:

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۲۹۰ ق که به شیوه امیرنظام گروسی نوشته است نزد اشخاص

علی منظوری حقیقی تفرشی:

قطعه به خط عالی تحریر (ساده نویسی) متوفی به سال ۱۳۲۹ ش. و همچنین از فرزند ایشان (استاد عباس منظوری) تحریر ساده نویسی بسیار عالی در نزد اشخاص.

***

(غ)

غلامحسین اشرفی:

قطعه به خط خوش با تاریخ ۱۲۹۰ ق. همراه با تعلیق در موزه هنرهای تزئینی ایران

غلامرضا ادیبی (دبیر قوچانی):

قطعاتی از اشعار خودش به خط شکسته عالی تحریری - با تاریخ آذر ۱۳۲۰ ش.

غلامرضا اصفهانی:

از استاد کلّ قطعاتی به خط ممتاز با قلم خفی و جلی که بعضاً درویش عبدالمجید امضاء نموده است. وی (یا علی مدد است) رقم می کرده و قطعاتی را صراحتاً (غلامرضا) رقم زده متوفی ۱۳۰۴ ق. در نزد آقای اکبر ساعتچی و آقای ادیب برومند و آقای نظری و در کتابخانه سلطنتی سابق و اکثر مجموعه داران.

***

(ف)

فرج الله انصانلوی خمسه:

قطعه به خط خوش عالی با تاریخ ۱۲۷۴ ق. نزد اشخاص

فرج الله طباطبائی نائینی:

قطعه به خط خوش منسوب به دوره قاجار در، اصفهان نزد اشخاص

فضل الله:

قطعه به خط خوش - عالی به شیوه شفیعا و احتمالاً همعصر وی در یک مرقع عکسی واصله از بیلبوتک ناسیونال - پاریس.

فضل الله طباطبائی:

قطعه به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۳۱۹ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

***

(ق)

قمی رشید:

قطعه به خط عالی شکسته نستعلیق ساده، قلم مشقی (خفی) با تاریخ ۱۲۹۶ ق. مجموعه آقای عادل محمدی.

***

(ک)

کامران:

قطعه به خط خوش با تاریخ ۱۲۹۸ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

***

(گ)

گنجعلی بن مرحوم محمود:

تقویم به خط شکسته عالی، شیوه شفیعا، سنه ۱۰۸۸ ق. مجموعه آقای مرتضی تدین

***

(ل)

لطفعلی مشهور به صدرالافاضل (دانش):

کتاب و قطعه به خط عالی متوفی به سال ۱۳۵۰ ق. نزد اعقاب ایشان آقای نصیری امینی و در کتابخانه سلطنتی سابق

***

(م)

مبین شیرازی

قطعه‌ای به خط شکسته عالی - ممتاز، سنه ۱۲۴۰ ق. مجموعه آقای علیرضا طهماسبی

محمد ابراهیم:

قطعه‌ای به خط خوش با تاریخ ۱۲۴۸ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

محمد ابراهیم قمی:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۱۰۱ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

محمدابن جلال‌الدین علی ابوالفضل (عنقا):

قطعه به خط شکسته تحریری ممتاز خفی با تاریخ ۱۳۳۱ ق.

محمد بن شریف:

قطعه شکسته تعلیق به خط عالی ۱۰۸۸ ق. شیوه شفیعا در تهران

محمد احدالسرینانی ابن محمد:

کتابی به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۰۸۸ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق به شیوه (شفیعا).

محمد اسمعیل انجوی شیرازی ابن ابوالقاسم:

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۲۶۶ ق. در موزه هنرهای تزئینی و نزد اشخاص

محمد اسمعیل شیرازی:

کتابی به خط متوسط - خوش با تاریخ ۱۲۳۵ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

محمد اسمعیل یزدی:

قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۷۱ ق در موزه قصر آئینه یزد

محمد افضل گنابادی:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۱۱۸ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق به شیوه (شفیعا)

محمدباقر صفیاری (فخرالکتاب):

قطعه به خط عالی - ممتاز متوفی به سال ۱۳۱۰ ق. در کتاب تذکره خوشنویسان معاصر به شیوه (امیرنظام گروسی) و مجموعه شخصی نگارنده.

محمدباقر قرطاس:

قطعه به خط ممتاز با قلم غبار به تاریخ ۱۲۶۶ ق. نزد اشخاص و موزه‌ها

محمدباقر کاظمی:

قطعه به خط شکسته تحریری عالی وی وزیر امور خارجه دولت دکتر مصدق بوده.

محمد تقی:

قطعه غبار، شکسته ممتاز، قاجاری در مجموعه استاد اکبر ساعتچی.

محمد تقی دولت‌آبادی مستوفی:

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۰۴۰ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

محمد تقی ابن ابوالقاسم:

قطعه به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۹۷ ق. در موزه‌های کشور

محمدجعفر اصفهانی (دل‌دوز):

قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۲۵ ق. در موزه هنرهای تزئینی ایران و اشخاص و دیوان حافظ نیمه‌تمام در مجموعه نگارنده و قطعه در مجموعه آقای پیله‌چی

محمد بن محمدجعفر الصافی:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۲۱ ق ، نزد آقای مهدی‌پور

محمد جلال‌الدین الحسینی شیرازی:

قطعه‌ای به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۷۹ ق. که شبیه به خط سیدعلی نیاز می‌نوشته و با رقم جلال‌الدین محمدالحسینی الشریفی هم در کتابخانه سلطنتی دیده‌ام

محمد حسن:

قطعه به خط عالی ولد جهانگیرخان کرمانی مجموعه آقای محمدی

محمد حسن:

قطعه و کتاب به خط عالی و بدون تاریخ در کتابخانه سلطنتی سابق

محمد حسن اصفهانی:

قطعاتی به خط ممتاز منسوب به دوره قاجار نزد اشخاص و نمونه‌ای در مرقع رنگین از انتشارات انجمن خوشنویسان ایران

محمد حسن شریف مشهور به (کاتب سرکاری):

کتاب و قطعه به خط خوش با تاریخ‌های ۱۲۸۱ و ۱۲۸۴ ق. نزد دکتر نیری و کتابخانه سلطنتی سابق

محمد حسن طباطبائی نائینی:

مرقع و قطعاتی به خط خوش عالی در کتابخانه آستان قدس و نزد آقای طریقیان و نزد نگارنده

محمد حسن فریدنی:

قطعه به خط شکسته عالی بدون تاریخ دوره قاجار. مجموعه زنده یاد خسرو مرآت

محمد حسن قمی:

قطعه به خط ممتاز با تاریخ ۱۰۹۶ ق. به شیوه و هم عصر شفیعا در کتابخانه سلطنتی سابق

محمد حسینی:

قطعه تحریر ساده ۱۲۹۱ ق. عالی ممتاز، موزه پارس (که در شیراز نوشته شده)

محمد حسین ابن محمد رضا شیرازی:

دو کتاب به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۶۰ و ۱۲۶۱ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق و کتابخانه آستان قدس رضوی با امضای (غرقه بحر گنه).

محمد حسین ابن محمد یزدی:

یک صفحه اخر کتاب (شکسته و نسخ) ممتاز با تاریخ سنه ۱۲۸۲ ق. مجموعه آقای رسول عزیززاده

محمد الحسینی:

قطعه به خط شکسته عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۰۲ ق. نسخ هم می‌نوشته (مجموعه آقای مشیری)

محمد حسین:

قطعه به خط شکسته «ساده» عالی - ممتاز با تاریخ تحریر ۱۲۹۱ ق. موزه پارس شیراز

محمد حسین تهرانی (کاتب السلطان):

مرقعاتی به خط عالی و ممتاز با تاریخ‌های ۱۲۷۰ ق. تا ۱۲۵۶ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

محمد حسین خوی:

قطعه به خط عالی، دوره قاجاری مجموعه آقای زنده یاد خسرو مرآت.

محمد حسین سیفی قزوینی (عمادالکتاب):

قطعاتی به خط عالی - ممتاز متوفی به سال ۱۳۱۵ ش. نزد اشخاص و قطعه‌ای نزد نگارنده و بیاضی نزد دکتر یوسف نیری.

محمد حسین شهریار بهجت (خشکنابی):

اشعار به خط خودش، قطعه و جزوه به خط شکسته تحریری عالی وی متولد ۱۲۸۵ ش. بوده است. شاعر معاصر

محمد حسین شیرازی (کاتب السلطان):

مرقعاتی به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۷۵ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

محمد حسین شیرازی (مشکین قلم):

قطعه به خط خوش - عالی و با تاریخ ۱۲۷۸ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

محمد حسین مستوفی:

قطعه به خط خوش - عالی و با تاریخ ۱۳۰۰ ق. در موزه‌های کشور

محمد حسین همدانی:

قطعه‌ای به خط متوسط - خوش با تاریخ ۱۳۱۷ ق. در مجموعه آقای نظری

محمد داوری بن وصال شیرازی:

کتاب و قطعه به خط عالی ۱۲۶۳ ق. در کتابخانه مجلس شورای اسلامی و کتابخانه سلطنتی و نزد اشخاص

محمد رحیم ابن محمد:

کتاب به خط خوش با تاریخ ۱۲۰۴ ق. نزد اشخاص

محمد رشید بیگدلی شاملو:

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۲۹۰ ق. نزد هنرجویان خوشنویسی.

محمد رشید شریف:

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۲۹۷ ق. نزد اشخاص موزه‌های کشور.

محمد رضا:

قطعه به خط جلی (دودانگ) عالی با تاریخ ۱۲۰۳ ق. ظاهراً محمد رضای دیگری غیر محمد رضا اصفهانی است. نزد زنده یاد استاد عتیقی و آقای کابلی.

محمد رضا اصفهانی (کر) ابن (عبدالعزیز):

کتب و قطعات به خط ممتاز با تاریخ‌های ۱۱۸۷ ق. تا ۱۲۲۶ ق. که بعضی از آن‌ها را در دارالخلافة بغداد نوشته است و در بعضی قطعات وی را میرزارضا بغدادی معرفی نموده‌اند وی از شاگردان درویش عبدالمجید است. نزد اشخاص و کتابخانه سلطنتی سابق.

محمد رضا:

قطعه به خط عالی شکسته ساده و تحریر کامل با تاریخ تحریر ۱۲۹۰ ق. مجموعه آقای دکتر خسرو مرآت.

محمد رضا تبریزی:

قطعات متعدد به خط شکسته عالی و ممتاز، با قلم‌های دودانگ، اغلب رنگه‌نویسی و معکوس می‌نوشته موزه‌ها و اشخاص دوره قاجار با تاریخ تحریر ۱۳۰۰ ق. به بعد.

محمد رضا شیرازی:

قطعه‌ای به خط عالی بدون تاریخ منسوب به دوره قاجار در مجموعه دکتر نیری

محمد رضا کلهر:

قطعات متعدد به خط عالی - ممتاز بدون تاریخ متوفی به سال ۱۳۱۰ ق. در مجموعه‌های عمومی و خصوصی.

محمد رضا منشی:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز قاجار در موزه تزئینی به شیوه محمد رضا (کر).

محمد رضی:

قطعه‌ای به خط متوسط - خوش بدون تاریخ منسوب به قاجاری نزد اشخاص و موزه آرامگاه نادرشاه مشهد.

محمد سعید:

قطعه‌ای به خط ممتاز با تاریخ ۱۰۷۸ ق به سبک و هم‌تراز شفیعا و همعصر وی نزد سید قدوس در مشهد.

محمد شفیع حسینی (شفیعا):

کتاب، بیاض، مرقع و قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ‌های ۱۰۸۱ ق. تا ۱۰۶۳ ق. و بعضی قطعات در ادامه نام خود عباسی رقم نموده در کتابخانه سلطنتی سابق و نزد اشخاص و مجموعه‌های خصوصی.

محمد شفیع شیرازی متخلص به «وصال شیرازی» و معروف به میرزا کوچک:

قطعات و کتب به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۴۵ ق. (وی دارای شش فرزند خوشنویس بوده) در کتابخانه مجلس و سلطنتی.

محمد صادق:

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۲۷۶ ق. نزد آقای مهدی پور

محمدصادق انجوی شیرازی:

کتاب و قطعاتی به خط ممتاز با تاریخ‌های ۱۲۳۰-۱۲۴۸ ق. در مجموعه‌های خصوصی و موزه تزئینی کتابخانه مجلس و سلطنتی سابق

محمدصادق الموسوی:

کتاب به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۵۶ ق. و چاپ شده صفحه‌ای از آن در کتاب (خطوط ایرانی در موزه لنینگراد شوروی)

محمدصادق شیرازی:

قطعه همراه خط نسخ به خط خوش شکسته با تاریخ ۱۲۵۴ ق. نزد اشخاص و کتابخانه سلطنتی سابق

محمدصادق گلپایگانی متخلص به (مدهوش):

کتاب به خط عالی با تاریخ ۱۲۳۷ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق

محمدطاهر منشی متخلص به (عامل‌الدین):

یک صفحه در انتهای یک کتاب به خط شکسته عالی با تاریخ ۲۱ صفر ۱۳۱۵ ق. مجموعه آقای علیمراد فاطمی

محمدطاهر همدانی:

قطعه به خط متوسط خوش، منسوب به دوره قاجار نزد اشخاص.

محمدالعقیلی:

قطعه به خط شکسته عالی ممتاز سنه ۱۲۲۷ ق. (اقل السادات محمدالعقیلی) مجموعه آقای دکتر خسرو مرآت.

محمدعلی:

قطعه به خط جلی با قلم کتیبه عالی با تاریخ‌های ۱۲۹۲ و ۱۳۱۰ ق. در مجموعه آقای بهنام و آقای مهدی پور و موزه نگارستان.

محمدعلی:

کتاب به خط متوسط - خوش با تاریخ‌های تحریر ۱۲۴۹ و ۱۳۳۱ ق. نزد اشخاص

محمدعلی ابن عبدالحسین:

کتاب و قطعه به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۲۷۲ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمدعلی اصفهانی:

قطعه‌ای به خط ممتاز با تاریخ ۱۱۶۱ ق به شیوه شفیعا و همعصر وی، در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمدعلی انصاری درویش:

قطعه‌ای به خط عالی با قلم دودانگ منسوب به دوره قاجار در موزه هنرهای تزئینی.

محمدعلی ابن محمد رفیع شریف خادم:

قطعه عالی شیوه شفیعا با تاریخ ۱۱۶۶ ق. مجموعه آقای اکبر ساعتچی.

محمدعلی قاینی:

قطعاتی در یک مرقع به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۸۳ ق. که در شورین همدان نوشته شده نزد آقای علی صدرپور (مومچی).

محمدعلی منشی مستوفی شیرازی:

کتب و قطعات به خط ممتاز با تاریخ ۱۳۲۴-۱۲۹۸ ق. در موزه تزئینی نزد اشخاص و مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.

محمدعلی موسوی:

قطعه به خط ممتاز منسوب به دوره قاجار در مجموعه آقای کابلی خوانساری.

محمدعلی نائینی

قطعه به خط شکسته عالی، دوره قاجار، مجموعه آقای علیرضا طهماسبی

محمدعلی نقیب شیرازی:

کتاب به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۹۵ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمدعیسی ابن محمد جعفر:

کتاب به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۱۹۹ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمدقاسم نجفی اصفهانی مشهور به (میرزا کوچک):

کتاب و بیاض و مرقع و قطعات به خط ممتاز با قلم خفی و یک قطعه رنگه نویسی با قلم جلی یک دانگ و نیم تا تاریخ ۱۲۲۰ ق دیده‌ام. وی شاگرد درویش عبدالمجید است. در کتابخانه سلطنتی سابق، موزه نگارستان سابق و اکثر مجموعه‌های خصوصی.

محمد قزوینی:

قطعه‌ای به خط عالی با تاریخ ۱۲۷۵ ق. مجموعه اشخاص.

محمدکاظم میرزا (شیرازی):

قطعه‌ای به خط عالی، به قلم دودانگ با تاریخ ۱۲۹۷ ق. نزد آقای غلامعلی عطّارچیان و اشخاص، وی نستعلیق‌نویس مشهور است.

محمدکاظم اصفهانی (واله):

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۲۰۴ ق. نزد اشخاص، وی تعلیق‌نویس مشهور است.

محمدکریم (غرقه بحر گنه) یا خواجه کریم:

قطعه به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۶۲ و ۱۲۷۴ ق. در کتابخانه دانشگاه، تهران (میکروفیلم) و نزد شادروان آقای شبیری، آقای کابلی و کتابخانه مجلس

محمد محمد الحسینی ابن (علاء الدین):

قطعه به خط خوش با تاریخ ۱۰۴۸ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمد مقیم ابن جسمی همدانی:

کتاب به خط تحریری متوسط بدون تاریخ تحریر در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمد منشی ساوجبلاغی:

قطعه به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۲۷۹-۱۲۷۶ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق و نزد اشخاص.

محمد مؤمن میرزا:

قطعه به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۱۳۰ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمد مهدی الحسینی فراهانی (تفرشی):

کتاب و قطعه به خط متوسط - خوش با تاریخ ۱۲۳۶ ق در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمد مهدی (ملک الکتاب):

کتاب به خط عالی با تاریخ ۱۲۶۳ ق در کتابخانه سلطنتی سابق و مجموعه آقای محمد مهدی نظری.

محمد میرزا:

قطعه‌ای به خط متوسط منسوب به دوره قاجار نزد اشخاص.

محمد ولی کیمیاقلم زنجانی:

قطعه‌ای به خط عالی با تاریخ ۱۳۲۳ ش. به شیوه امیر نظام گروسی در مجموعه آقای محمد مهدی نظری.

محمد هادی آشتیانی قمی (حاج میرزا):

کتاب به خط متوسط - خوش با تاریخ ۱۲۶۵ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق و کتاب دیگری به خط عالی با امضای محمد هادی کاتب آشتیانی.

محمد هادی ابن محمد رضا (اصفهانی):

کتاب به خط عالی با تاریخ ۱۲۰۷ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق، عینا به شیوه محمد رضا (کر)، به نظر وی فرزند اخیر الذکر است.

محمد هاشم:

قطعه‌ای به خط ممتاز منسوب به دوره قاجار که نوشته (حسب الفرموده حضرت استادی ام آقا عبدالحسین تحریر نمود). در مجموعه آقای دکتر مظفر بختیار.

محمد هاشم اصفهانی:

قطعه‌ای خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۸۷ ق. در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران.

محمد هاشم همدانی (ابن مهدی):

کتاب و بیاض و قطعه عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۴۰ - ۱۲۴۷ ق. در کتابخانه مجلس و مجموعه نگارنده.

محمد هاشم اصفهانی النعمه الهی (متخلص به درویش ناصر علی):

قطعه‌ای به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۹۳ ق. و رقم (محتاج حضرت الهی) در مجموعه آقای دکتر مظفر بختیار - در جای دیگر با تاریخ ۱۳۰۹ ق.

محمد یزدی:

قطعه به خط متوسط بدون تاریخ منسوب به دوره قاجار نزد اشخاص.

محمد یوسف همدانی:

قطعه به خط متوسط خوش با تاریخ ۱۲۳۸ ق. نزد اشخاص.

محمد یونس منشی نوری اصل:

کتاب به خط خوش با تاریخ ۱۳۱۳ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

محمود ابن علی اکبر خسروی:

قطعه به خط خوش متوسط منسوب به دوره قاجار نزد اشخاص.

محمود التبریزی ابن میرزا محمد علی:

شکسته جلی عالی - ممتاز با تاریخ تحریر ۱۳۰۹ ق. مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.

محمود الحمزوی:

قطعه رنگه نویسی به خط عالی با تاریخ ۱۳۵۹ ق. در مجموعه زنده یاد غلامعلی عطّارچیان.

محمود امین رسائل:

قطعه به خط خوش با تاریخ ۱۳۴۴ ق. در مجموعه آقای مهدی پور.

محمود حکیم بن وصال (شیرازی):

کتاب و قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۲۷۰ ق. در کتابخانه مجلس و نزد اشخاص.

محمود خان صبا (ملک الشعرا):

قطعه به خط شکسته عالی ساده نویسی - دوره قاجار مجموعه زنده یاد خسرو مرآت.

محمود کاشانی:

مرقع و قطعه به خط ممتاز با تاریخ ۱۲۸۹ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق و کتابخانه مرکزی دانشگاه، تهران میکرو فیلم و نزد اشخاص، وی خطوط مختلف را نیکو می‌نوشته.

محمود همدانی:

قطعه به خط ممتاز با تاریخ مخدوش ۱۲۱۸ ق. در کتاب‌فروشی اشکان.

مرتضی قلی ترکمان:

قطعه به خط ممتاز بدون تاریخ منسوب به دوره قاجار نزد آقای ساعتچی و آقای کابلی.

مرتضی قلی شاملو (قورچی شمشیر):

قطعاتی به خط خوش - عالی با تاریخ ۱۱۰۵ - ۱۰۷۷ ق. وی حاکم هرات بوده و (شفیعا) نیز در دستگاه حکومتی ایشان بوده و قورچی شمشیر هم رقم می‌زده = در اکثر مجموعه‌های خصوصی و کتابخانه سلطنتی سابق و قطعه‌ای با امضای مرتضی باباقلی شاملو که ظاهراً شخص دیگری است.

مقصود بردودی:

قطعه‌ای به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۱۲۴ ق. به سبک شفیعاً نزد مرحوم آقای شبیری.

موسی خان مرآت‌الممالک:

فرزند میرزارضا، متولد ۱۲۵۰ ش، تهران، ایشان چند دوره نماینده مجلس و رئیس نظمیة دولت ناصری بوده و شکسته تحریر ساده را به شیوه امیرنظام عالی می‌نوشته - در کتابخانه سلطنتی سابق و نزد عقبه وی آقای فرهاد مرآت.

مولانا نائینی:

قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۲۹۵ ق. در مجموعه آقای یدالله کابلی.

مهدی ایزدی (دبیر خاقان):

قطعه‌ای به خط عالی تحریری وی در تاریخ ۱۳۲۳ ق. در گذشته است. در کتاب تذکره خوشنویسان علی راهجیری.

مهدی باغمیشه تبریزی

دیوان اشعار به خط شکسته متوسط دوران قاجار، مجموعه آقای محمد المر، دبی.

مهدی ضیاء الأدباء تنکابنی:

قطعه به خط شکسته عالی، جلی دودانگ و خفی‌نویسی با رقم و تاریخ تحریر ۱۳۲۴ ق. در تهران.

مهر علی:

کتاب به خط متوسط با تاریخ ۱۲۴۹ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

میرزا بزرگ:

قطعه به خط شکسته شیوه امیرنظام گروسی، وی منشی امیرنظام بوده، در مجموعه دکتر خسرو مرآت.

میرفندرسکی، میرعماد (غلام شاهی):

قطعه به خط عالی با تاریخ ۱۳۱۰ ق. در مجموعه آقای نظری با امضاء الفندرسکی و مجموعه نگارنده.

میرمحمدحسن اصفهانی (ابن محمدحسن حسنی):

کتاب به خط خوش با تاریخ ۱۲۶۸ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

میرصادق:

قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ ۱۱۶۸ ق. به شیوه شفیعا مجموعه حاج قاسم دوریان با امضا اقل خلائق میرصادق.

میر عبدالرحمن:

یک قطعه توأمان به خط نستعلیق (شیوه هندی) و شکسته عالی - ممتاز سنه ۱۲۳۵ ق ، مجموعه آقای مهدی عتیقی مقدم.

***

(ن)

ناظم:

قطعه‌ای به خط عالی منسوب به دوره قاجار نزد آقای طریقیان.

نجفقلی ابن محمد طاهر (وکیل‌الملک):

قطعه به خط عالی - ممتاز با تاریخ ربیع‌الثانی ۱۲۸۱ ق. در کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

ندیم‌الملک اصفهانی:

کتاب به خط متوسط تحریری با تاریخ ۱۳۴۰ ق. در کتابخانه سلطنتی سابق.

نصرالله غفاری:

مرقع به خط شکسته متوسط - عالی، دوره قاجار ، مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.

نعمت‌الله طباطبائی:

قطعه به خط شکسته عالی با تاریخ ۱۲۹۲ ق. مجموعه آقای اکبر ساعتچی.

نورالدین حسینی:

قطعه شکسته عالی بدون تاریخ - دوره قاجار، مجموعه آقای رسول عزیززاده.

* * *

(ه)

هاشم یزدی میرزا:

کتاب و قطعه به خط خوش با تاریخ ۱۳۰۴ ق. نزد مرحوم آقای شبیری.

* * *

(ی)

یحیی تفرشی:

قطعه به خط شکسته ساده - عالی، دوره قاجار مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.

یحیی شاملو:

قطعه‌ای به خط شکسته عالی - ممتاز، به شیوه شفیعی با تاریخ ۱۶۵ ق ، مجموعه آقای محمد جواد جدی.

یعقوب (ناهید) همدانی:

قطعاتی به خط شکسته تحریر، عالی با تاریخ ۱۲۶۸ ش. چاپ شده در کتابی.

یوسف:

قطعه‌ای به خط متوسط با قلم جلی (شش‌دانگ) با تاریخ ۱۳۰۶ ق. نزد آقای سهیلی خوانساری.

یوسف قزوینی:

قطعه‌ای به خط عالی با تاریخ ۱۲۶۰ ق. در میکرو فیلم کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، مجموعه‌داران قزوین.